A

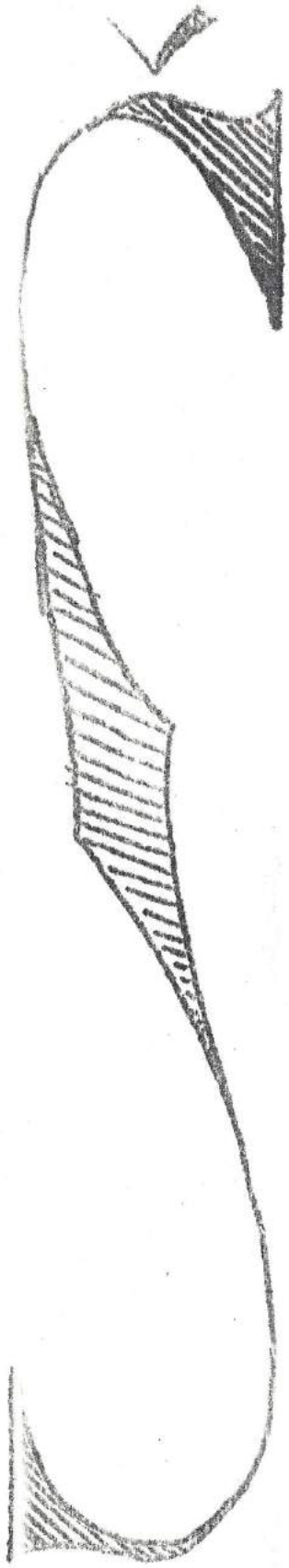

ŠOL. LETO : 1970-71
LETNIK : VIII
ŠTEVILKA : 1

ŠOLARČEK

IZPOD ČRNE PRSTI

GLASILO PIONIRSKEGA ODREDA "FRANCE BEVK"

OSNOVNA ŠOLA "SIMON KOS" PODBRDO

To številko posvečamo spominu Franceta Bevka!

"DANES TA DAN SEM DALEČ OD TEBE, DIVJA, LEPA TOLMINSKA;
VISOKE GORE IN ŠIROKE DOLINE SO MED MENOJ IN TEBOJ.
NOČ IN DAN MISLIM NATE. KDOR JE ZRASEL IZ TVOJIH TAL
IN TE JE DOŽIVLJAL NA ZUNAJ IN NA ZNOTRAJ KOT JAZ,
SE MU KOT SROBOT ZA ZMERAJ OVIJEŠ OKOLI SRCA."

Franco Bevk

Moj kraj včeraj

ŽELEZNA CESTA

V začetku tega stoletja je tedanje avstro-ogrsko cesarstvo zgradi železniško progo od Dunaja do Trsta.Pelje po dolini Save in skozi Baško grapo,skozi številne predore in preko neštetih mostov. Najdaljši predor je med Podbrdom in Bohinjsko Bistrico.Ker so progo speljali po goratem ozemlju, je gradnja terjala veliko naporov pa tudi žrtev.
Ljudje so sprva začudeno opazovali puhajočega železnega konja.Kaneje jim je vlak postal vsakdanji prijatelj,ker jih je vozil na delo v tovarne,ki so rasle in se razvijale ob železnici.
Med drugo svetovno vojno je železnica služila okupatorju.Partizani so večkrat porušili mostove in tako ovirali promet.Pri miniranju velikega mostu blizu Podbrda je sodeloval tudi moj stric,ki je bil takrat v partizanih.Sedaj pa je desetar proge in jo vzdržuje ter obnavlja.
Skoraj sedemdeset let je že,kar je bila zgrajena naša proga.Medtem se je železnica v svetu in pri nas zelo modernizirala.Po vseh glavnih progah so parne lokomotive nadomestili dizelski in električni stroji.Vlaki so vse hitrejši in udobnejši.Na našo progo pa je modernizacija pozabila.Naši vlaki še vedno puhajo,prhajo in škripajo,kakor bi se jezili,ker jim ne dovolimo,da bi se umaknili sodobnim železniškim kačam.Čeprav so počasni,pa bi nam le bilo hudo bi nas zapustili.Pogrešali bi zategle piske,ki odmevajo v temnih predorih in ozkih dolinah.A nekoč se bodo morali umakniti!

Dušam Valentinčič,VII.b

Kmalu ko je bila zgrajena naša železnica,je izbruhnila prva svetovna vojna.Po železnici so prevažali na fronto strelivo in vojake.
Po vojni so naše kraje zasedli Italijani.Meja med Italijo in siro Jugoslavijo je potekala od Petrovega brda preko Črne prsti do Rodice.Novim državam železnica v naših krajih ni več toliko pomenila kot nekdanji Avstriji.Po njej so vozili le tovorni vlaki.
A ne dolgo,saj je že bila tu druga svetovna vojna.
Primorski partizani so se vedno jezili na Baško grapo,ko so prenašali težke tovore s Šentviške planote na Tolminsko.Prekoračiti so morali globoko sotesko Bače.Ker je bila železnica zavarovana z neštetimi bunkerji,je bila pot čeznjo in čez reko zelo nevarna.
Tudi takrat so po tej progi prevažali strelivo in zato so partizani veliko mostov porušili.
Vojne je bilo konec.Porušeno je bilo treba znova zgraditi.

Irena Beguš,VI.b

Leta 1900 so se začele priprave za zgraditev železniškega predora Podbrdo-Bohinjska Bistrica.Prišli so inženirji in zemljemerci ter pričeli moriti.
Leta 1902 so že delali predor.Gradili so ga štiri leta.Dolg je 6339 m.Delali niso s stroji,saj jih ni bilo.Zgodilo se je več nesreč.Zasilne bolnice so zgradili v Podbrdu,Batavi in Bohinjski Bistrici.Pri podbrški cerkvi je še danes spomenik,ki so ga postavili ponesrečenim.
Predor so gradili Slovenci,Hrvati,Makedonci in Italijani.
19.VI.1906 je bila slovesna otvoritev železniške proge.Prišel je tudi namestnik avstrijskega cesarja Franca Josefa I.
Takrat se je prvič peljal z vlakom na Bled in z barčico po jezeru na otok k cerkvi tudi moj dedek,ki mi je to zgodbo pripovedoval.

Dimitrij Berginc,III.raz

Tudi v naši vasi imamo spomin na gradnjo železnice.
To je kapela sv.Barbare,ki so jo zgradili prav takrat,kot predor v Hudajužni.

Milena Flander,IV.raz.

V začetku 2o.stoletja,ko je bil naš stari oče star sedem let,je Podbrdo drugače izgledalo kakor danes.Takrat ni bilo ceste.Imeli so le kolovoz od Rusca do Mohorca.Pot je bila slaba in po njej so vozili le vozovi.Takrat še ni bilo tovarn in železnic.
Začela so se merjenja za gradnjo železnice po Baški grapi.
Najprej so morali popraviti kolovoz do Petrovega brda in naprej do Škofje loke.Večino materiala so vozili iz Škofje loke s konji.
Delali so v treh izmenah po osem ur.Prvi kop je bila jama s premerom 2,5 m.Za obzidavo rova so pripeljali kamenje iz štirih kamnolomov:od Rusca,iz Batave,Trtnika in Škofje loke.Kamen so klesali na star primitiven način.Imeli so le dva drobilca kamenja.Cement so tovorili iz Škofje loke,dobili pa so ga iz Avstrije.Spočetka so napravili ozek tir in po njem so ročno potiskali vagončke,kasneje so dobili še majhno lokomotivo.Predor je bil osvetljen z električno centralajo bila v Batavi.Za zračenje je skrbel ročni ventilator.Iz odvečne zemlje je nastal nasip.Podpira ga zid,ki je štiri metre širok in sega od predora pa do Prajde.Kopali so tudi z bohinjske strani.Tam so imeli boljše pripravo več drogov in strojev za vrtanje.Ko so prišli v rovu skupaj,je bila razlika zelo majhna.
Leta 1906 je stekla prva lokomotiva ter povezala naše kraje s širnim svetom.

Rogers Ortar,VII.a

V STARIH ČASIH...

Turški križ

V naših krajih je mnogo dokazov, ki pričajo o vpadih Turkov. Tudi turški križ je eden izmed teh. Zgodba o turškem križu se je ohranila le po ustnem izročilu. Stari ljudje pripovedujejo, da so Turki pri plenitvi po Davči ugrabili na neki kmetiji tudi majhnega otroka. Minilo je približno 15 let, ko se je zopet raznesel glas, da so iz Vipavske doline pridrveli v Baško grapo Turki in da napredujejo naprej na Kranjsko. Za vodiča se jim je ponudil nek vaščan iz okolice. Dobro je poznal pot, ki je vodila na Petrovo brdo in bi bila brez dobrega vodiča nevarna za Turke. Prebivalci Petrovega brda, Sorice in Davče so po nekem kroženjarju izvedeli, da prihajajo Turki. V strmini nad potjo so pripravili nasip iz kamenja in hlodovine. Med njimi je bila tudi ugrabljena deklica, ki so jo nekoč Turki ugrabili v Davči. Neprestano je opazovala Turke, ki so se približevali in med njimi iskala brata. Tedaj so domačini odstranili opornike nasipa, ki je pod težo kamenja in hlodovine je bil oddelek janičarjev uničen. Med padlimi je bil tudi vodja janičarjev. Ko si je obvezoval rano na roki, je dekle, ki je opazovalo Turke, zagledalo na njegovi roki vtetovirano znamenje, ki ga je nosila tudi mama. Spoznala sta drug drugega in bivši vodja janičarjev je s svojim handžarjem vklesal v živo skalo znamenje v obliki križa. To naj bi pomenilo, da se Turki ne bodo več vrnili v te kraje.

Pozneje so pri graditvi ceste iz Podbrda na Petrovo brdo odkrili mnogo turškega orožja, ki je pričalo o tem poslednjem pohodu Turkov v naše kraje.

Branka Zgaga, VII.b

Gozd je Ruta in Granta nekoč ni bilo naseljeno. Tu so bili velikanski gozdovi, v katerih je živela divjad. Leta 1218 pa je oglejski patriarh z Furlanom naselil 11 kmetov. Prišli so iz nemške pokrajine. Slovenski Govoriti so znali samo nemško. Krajem tu okrog so dali nemška imena, kot n.pr.: Lonoker, Holdrnek, Lajte, Resl, itd. Prvi prebivalci Ruta in Granta so sekali gozdove in kuhali oglje. Kmalu pa so začeli rediti živino in obdelovati polja. Rutarje in Grantarje je vodil župan. Ko je sodil pod lipo mu je pomagalo devet pomočnikov. Rutarji so bili svobodni kmetje. Ni jim bilo treba hoditi na tlako in ne plačevati desetine tolminskemu grofu. Morali pa so pomagati, ko je potreboval vojščake.

Lucijan Golja, III.raz.

Ded mi je večkrat pripovedoval,kako je bilo v starih časih, ko še ni bilo elektrike.
V zidu so imeli tako imenovane live,v katerih so kurili trske,da so jim razsvetljevale prostor.Ob taki razsvetljavi so tkali in predli pozno v noč.Sčasoma so spoznali petrolej. Ta jim je omogočil boljšo razsvetljavo.Po II.svetovni vojni pa jim je končno zasvetila električna luč.

Lilijana Kogoj,II.raz.

V starih časih ni bilo šole.Kaplan,ki je poučeval verouk,je učil tudi pisati in brati.Pisali so na kamnite table in to s kamenčki.Kdor pa ni bil priden,jih je dobil s šibo.
Takrat so živeli zelo skromno.Zaslužka ni bilo.Živeli so od zemlje,ki pa v naših krajih ni dovolj rodovitna. Mladi ljudje so hodili za zasluškom kot gozdni delavci na Starjersko, Koroško in celo v Romunijo.Šele leta 1900 so dobili možnost zasluška v domačem kraju.Tega leta so pričeli gradnjo železniške proge.

Olgica Kos,III.raz.

Doma sem na samotnem kraju,ki je oddaljen od vasi Hudajužne pol ure.Imenuje se Rovt.Razprostira se pod Durnikom.Oče mi je pripovedoval,da obstaja moj dom že 300 let.Streha na hiši je bila kupljena v Ljubljani še pred gradnjo železnice po Baški grapi.Iz Ljubljane so jo najprej pripeljali v Trst in nato v Gorico.Iz Gorice so jo vozniki z vprežno živino pripeljali do Hudajužne.Do doma pa so jo znosili na hrbtu.

Stanislav Cvek,II.raz.

Ded se še spominja časov,ko po grapi še ni peljala cesta niti železnica.Po vsej dolini je tekla samo ozka pot za ljudi.Niti z vozovi se ni dalo po njej.Blago so tovorili na hrbtih konj in mul.Tako tovorjenje je bilo sila počasno.
Ljudje so začeli dogovarjati,da bi napravili po grapi večji kolovoz.Vsaka hiša je morala napraviti določen kos poti. Občinski možje so to določili po zmogljivosti hiše.Lahko je hiša tudi najela delavca in ga plačala.Nekateri deli poti so bili zelo težavni.Ponekod so morali graditi mostove,drugod pas so pot morali vsekati v strmino.Nova "cesta"je potekala višje od stare steze.Na nekaterih mestih se je strmo dvigala,na drugih krajih pa spuščala.Kjer so bila tla kamnita,so morali s težkimi kladivi izsekati pot.

Kljub vsem težavam so jim je posrečilo speljati pot skozi vso dolino.Okoli leta 1900 so jo že končali.Po njej se je razvil živahen promet.Spočetka so vozili največ z volovskimi vpregami.Po cele tedne so vozili blago iz Škofje loke v Tolmin in dalje v severno Italijo.Tako prevažanje je bilo mnogo bolj hitro kot tovorjenje.Ko so začeli prevažati s konji, je šlo še hitreje..Kmetje so pri tem precej zaslužili.
Ko so začeli graditi železnico,so jo promet še bolj povečali. Ker je gradnja železnice zahtevala zmeraj več materiala,so ta kolovoz razširili in tako je nastala današnja cesta,ki povezuje Tolminsko s Kranjsko.Pred 70.leti je bila ta cesta pravo čudo tehnike,danes pa sodi med najbolj zaostale in zanemarjene v Sloveniji.

noznani avtor

P R I Š L I S O I T A L I J A N I.....

Po prvi svetovni vojni leta 1918 so Slovensko Primorje in s tem tudi Rut in Grant zasedli Italijani.V Italiji je kmalu zavladal fašizem.Fašisti so hoteli primorske Slovence spremeniti v Italijane.Šole so bile samo italijanske. Prepovedali so petje slovenskih pesmi,igranje slovenskih iger,tiskanje slovenskih časopisov in knjig.Nihče ni dobil dela,če se ni vpisal v fašistično stranko.Zavedne Slovence so zapirali in mučili po zaporih.Toda Slovenci se niso vdali. Ustanovili so skrivno organizacijo TIGR.Tigrovci so skrivaj hodili čez mejo v staro Jugoslavijo in sem prinašali slovenske knjige,časopise in orožje.Pripravljali so se,da bodo pregnali fašiste.Toda bili so izdani.Policija je voditelje zaprla v Trstu.Tam so jih tudi sodili.Med obsojenimi sta bila tudi Simon Kos,ki je bil obsojen na smrt in Bizalj Franc,ki je bil obsojen na 30 let ječe.Oba sta bila doma iz Ruta.
Že leta 1941 se je začela NOB tudi v Rutu.Med prvimi partizani je bil Kodor Anton,ki je povedal,da se vsa Jugoslavija upira okupatorju.Kmalu je imel okoli sebe številne pristaše. Fantje in možje,kar jih niso pobrali v italijansko vojsko,so drug za drugim odhajali v partizane.Žene in dekleta pa so delale za partizane.Pletle so nogavice,jopice,nabirale hrano za partizane.Tako sta Rut in Grant kmalu postala pravi partizanski vasici.Spomladi 1943 je prišlo v Rut veliko Italijanov.Pobrali so veliko ljudi in živine in jih odpeljali po dolini Koritnice.Tofa partizani so jih na Lahkem napadli in

in rešili ljudi in živino. Decembra 1943 pa so v vas vdr:- li Nemci in začeli požigati vas.Tudi tokrat so posegli vmes partizani in Nemce pregnali.Zgorela je le ena hiša ter dva hleva.

Srečko Kemperle,IV.raz

Pripovedoval mi je stari oče,ki se dobro spominja obeh vojn. Manj je bila najtežja prva,ko je bil tri leta od doma.Po vojni se je ves bolan in zmučen vrnil domov.
Mislil sem,da bo po vojni vse drugače.A ni se veliko spremenilo.Naše ozemlje so zasedli Italijani in tako je k nam prišlo veliko tujcev.Zgradili so kasarne,ceste na Slatnik, Koblo in Možic.Na Slatniku so bile kasrne celo pod zemljo. V naši vasi so še danes vidni ostanki kasarne,ki je stala med našo in sosedovo hišo.Tu so bili italijanski fašisti. Oficirji so imeli sobo tudi pri sosedu,nekaj prostora so vzeli tudi nam.Tako smo živeli z veliko družino v majhnem in skromnem stanovanju.Obdelovali smo sleherni obronek, kajti zaslužka ni bilo.Tudi pri košnji nismo pozabili niti hilko,pa čeprav smo morali često vzeti v roke srp namesto koso.V strmih pobočjih namreč s koso ni bilo mogoče kositi. Toda kaj nam je koristil ves ta trud.Jeseni smo pridelek morali oddati Italijanom.
Spomnjam se dogodka,ki ga ni moč pozabiti.Italijani,ki so živeli v naši vasi,so me hoteli spraviti v zapor.Toda kako? Vzroka niso imeli,zato so si ga izmislili.V hiši,kjer so imeli sobo,so obesili na steno Musolinijevo sliko.Nato so jo sneli in jo raztrgali.Toga dejanja so obsodili mene.Poljali so me na zaslišovanje.Toda jaz sem že v naprej vedel kaj bo.S seboj sem vzel drugo Musolinijevo sliko.Ko so me začeli spraševati,sem jim jo pokazal.Ker sem le dovolj vstrajal in mi niso mogli do živega,so odnehali.Vrnil sem se domov in jih še bolj zasovražil.
Začela je druga svetovna vojna.Italijane iz naše vasi so poslali v Grčijo.Ko so pluli po morju,so jih z ladjo vred potopili Angleži.Nihče se ni rešil in mislim,da so dobili zasluženo plačilo za svoja dejanja."

Marinak Kusterle,VIII,raz.

Dobro se še spominjam prvega šolskega dne.Ko smo prestopili šolski prag, smo prišli v čisto tuj svet.Učitelja nismo razumeli.Na njegova vprašanja smo skomigali z rameni ali pa

odgovarjali slovensko. Zaradi tega smo bili ozmerjani, a tudi žaliteV nismo razumeli: Prvi teden smo se naučili italijansko moliti. Za učiteljem smo ponavljali "Padre nostro.." in tako naprej, ne da bi vedeli, kaj govorimo. Nato smo začeli: uno piu uno e uguale due, kar pomeni, da je ena in ena dve. V kratkem času smo se naučili več italijanskih pesmi. Peli smo, ne da bi vedeli, o čem pesmi pripovedujejo. Kmalu pa smo začeli razumevati posamezne besede.

Že v prvem razredu so nas sprejeli v organizacijo "Figlidella Lupa". Plačati smo morali tudi članarino, ki ni bila ravno majhna. V šoli smo morali nositi črne halje. Posebno smešni so bili v njih fantje, saj so imeli pod njimi prekratke hlače, na nogah pa debele cokle.

Z leti je rastlo znanje italijanščine. A čim bolj nam je jezik postajal znan, tem večji odpor smo čutili do njega. Ko smo hodili v višje razrede, smo že kar dobro razumeli in govorili italijansko. Zlagali smo verze, naperjene proti učiteljem.

V četrtem razredu smo imeli učiteljico, ki je bila trda in zagrizena Italijanka. Prepovedala je vse pogovore v Slovenščini. Če smo sprogovorili slovensko, smo bili huje kaznovani, kot če nismo imeli naloge. Seveda tudi kazen ni rodila uspeha. Dobro se spominjam dne, ko smo peli italijansko fašistično himno. Namesto: Giovinezza, giovinezza, primavera di belezza, smo peli: Giovinezza, giovinezza, prim'ga deca za šumfeca (šumfeca je krpa, s katero so si ljudje ovili noge, ko še niso imeli nogavic). Učiteljica je takoj zahtevala tišino in grozila, da bo poklicala na odgovor starše. Za kazen smo bili dve uri zaprti in morali smo sto krat napisati: Zavedati se moram, da sem mlad Italijan.

V italijanski šoli je več veljalo, če se je kdo navduševal za Italijano, kot če je resnično znal. Od teh šol nismo imeli veliko koristi, saj so stremele le za tem, da bi nas čimprej potujčile.

Po maminem pripovedovanju zapisala

Olga Humar, VIII. raz.

T O L J U D S T V O B O Ž I W E L O

Spomladi leta 1941. je Italija napadla Jugoslavijo. Italijani so prebivalce obmejnih pokrajin izselili.
Iz Grahovega proti Stržišču so prihajale dolge vrste vojakov. Mule so nosile težke mitraljeze, mine, bombe in drug tovor. V vas je prišlo veliko vojakov. Po hišah so začeli hoditi karabinjeri. Ljudem so sporočili, da morajo biti do enajste ure dopoldne vsi pripravljeni, ker bodo vas izselili. Nastopali so ostro in z vso silo priganjali ljudi, naj pospravijo v cule, kar mislijo vzeti s seboj. Po vasi se je razlegal jok in stok. Zvečer se je vila s Kala in Stržišča žalostna procesija.
Na Grahovem so morali pustiti živino. Ljudi so strpali v tovorne vagone. Vozili so se vso moč, šele drugi dan se je vlak ustavil na postaji v Monte Catini. Ljudje so bili utrujeni, žejni, otroci in starčki so izčrpani ležali na odejah, pogrnjenih po tleh. Ljudje so komaj stali na nogah in še opazili niso, da so prišli v lepo sobo z udobnimi posteljami. Pozneje so izvedeli, da so bile stavbe, v katerih so stanovali, namenjene turistom.
Več kot dva meseca so živeli v tujini, ko je prišlo povelje, naj se pripravijo, da bodo odpotovali domov.
Ko so se vozili nazaj, se jim je zdelo, da vlak vse prepočasi vozi. Kljub temu, da so bili utrujeni, ko so izstopili v Hudajužni, so se naglo vzpenjali proti Stržišču. Molče so obstali, ko so zagledali cerkev. Možje so sneli klobuke in oči vseh so bile solzne.
Domove so našli izropane. Z ljubeznijo so poprijeli za delo in začeli obdelovati rodno zemljo.

Dušan Kogoj, IV. razred

Tudi na Grahovem so ljudje med vojno prestali veliko hudega. Večkrat je prišlo do hudih bojev, ker so imeli Nemci v vasi postojanko. Veliko ljudi so odgnali v taborišča in tudi nekaj hiš so požgali. Pri cerkvi so ustrelili 21 talcev - partizanov. To so storili, ker so partizani ustrelili enega samega nemškega oficirja.
Še drugega so prestali ljudje med vojno. Zato želimo, da bi je nikoli več ne bilo!

Goran Lipušček, IV. raz., Grahovo

Na Selški planoti je živela stara ženica. Partizani smo ji pravili mama. Prebivala je v stari hiši na strmem pobočju. Nekoč je prišlo na pobočje iz Selc in s Primorske veliko Nemcev in belogardistov. Ženici so prebrskali vso hišo, toda ona jim je odgovarjala, da partizanov ni pri njej. Niso ji verjeli, zato so pretaknili vse sobe in shrambe, premetali postelje, toda partizanov res ni bilo. Ko pa so pogledali v hlev, je ženica vztrepetala. Pod drobnico in kravo smo bili mi, partizani. Bili smo v bunkerju, ki smo ga izkopali pod hlevom. Vanj smo prišli tako, da smo razmaknili gnoj in steljo ter dvignili pokrov, ki je vodil v bunker. Tu smo imeli tiskarno. Razmnoževali smo časopise. Delalo nas je šest. Ker je bil bunker premajhen za vse, smo delali v treh izmenah, kar naprej, razen v času, ko je bil v bližini sovražnik.
Nad nami so hodili Nemci. Dobro smo razločili njihove korake. Pod pokrovom smo čakali, kaj bo. V rokah pa smo držali bombe. Nemci so gledali pod kravo in drobnico, toda pokrova niso odkrili.
Ko so se koraki oddaljili, smo si oddahnili mi in naša dobra mama. Nikoli je ne bomo pozabili. To je bila res prava partizanska mama.

Po očetovem pripovedovanju zapisala

Lidija Strgar, VI.b

V Stržišču so med vojno imeli fašisti postojanko sredi vasi. Na Kalu so bili financarji s svojo postojanko. Vaščanom to ni bilo všeč, ker so jih zmerjali z banditi.
Ko se je začela vojna, je mnogo ljudi odšlo v partizane. Vse prevečč se jih ni vrnilo. Med njimi je bil tudi brat mojega deda.

Slavko Komperle, Stržišče

Dogajalo se je leta 1943. V naši izbi so zajtrkovali partizani. Po zajtrku so polegli po peči. Okoli nje so naložili orožje in strelivo. Imeli so tudi tiskarski stroj.
Naenkrat je nekdo potrkal. Bil je kurir Lojze. Obvestil je partizane, da v vas prihajajo Nemci. Partizani so naglo pograbili, kolikor so mogli nesti, in odšli. V izbi je ostal stroj, pa tudi nekaj streliva. "Kam naj to spravimo?" je premišljevala babica. "Pod pod v luknjo, ki je v hlevu", se je spomnila teta.
V vasi so bili dobri ljudje. Pomagali so, ker so vedeli, da so hudi časi. V pol ure je bilo vse v najlepšem redu.
Komaj so pospravili in so se ljudje razšli, so prišli Nemci. Teta je dobro znala nemško, zato je Nemce prelisičila. Kakor da

bi bilo vse v redu, je mirno nastlala pod s slamo, da so utrujeni Nemci lahko legli.
Vse se je srečno iztekło. Če bi bili Nemci odkrili skrivališče, bi se bili kruto maščevali.

Irena Čelik, V. razred

Bilo je malo pred koncem vojne. Partizani so se zadrževali v bunkerju nad Oblokami. S seboj so imeli ranjenega partizana Petra. Zanje so izvedeli domači izdajalci in so jih izdali fašistom. Ko je Stanko iz Oblok napajal živino, je zagledal kolono fašistov, ki se je pomikala proti vasi. Takoj je zaslutil, kaj nameravajo. Hitro je šel do bunkerja in opozoril partizane. Vsi so se umaknili, le Peter, ranjen v nogo, je ostal sam. Pripravil se je. Vzel je dve bombi. Prvo je vrgel na fašiste, z drugo si je vzel življenje.

Majda Gatej, Huda južna

Sovražnik je med NOB mnogo ljudi odpeljal v Nemčijo v internacijo. Med njimi je bila tudi Marija Kleč z Grahovega. Pripovedovala je, kaj je doživela v taborišču v Ravensbrücku. Od 132.000 žensk, ki smo šle skozi taborišče Ravensbrück, se jih 92.000 ni vrnilo. Umirale so od lakote, tepeža, onemoglosti, tifusa in drugih bolezni. Morale smo delati od zore do mraka, lačne in slabo oblečene.
Nekoga dne so nam ukazali, naj se postavimo v vrsto. Na rokah smo imele številko. Tako smo stale druga poleg druge. Vse smo molčale, a vse enako mislile: vrgli nas bodo v krematorije.
Prišli so trije esesovci in paznica. Esesovci so kazali na nas, paznica pa je zapisovala naše številke. Esesovec je pokazal name. Zastal mi je dih. Paznica je prišla do mene in me vprašala po številki. Odgovorila sem slovensko: 91.453. "Slovenka si," je rekla paznica tiho in šla dalje. Videla sem, da mi zapisala mojo številko.
Kasneje sem ji zahvalila. Rekla je: "Pozabila sem zapisati."
Izbrano jetnice so odpeljali in jih pometali v krematorijske peči.

Zapisala Sonja Plesničar, VII. b

Leta 1944 so Nemci odgnali tudi mojo mamo in še mnogo drugih deklet. Čeprav jim je bilo komaj petnajst let, so bile hrabre, niso jokale. Pele so partizanske pesmi in si želele, da bi kolono napadli partizani. Želja se jim je izpolnila. Štiri najmlajša dekleta so ubežala, med njimi tudi moja mama. Ostale so odpeljali v taborišče.

Valentin Čelik, II. razred, Grahovo

Moj dom stoji blizu železniškega mostu,ki je bil med vojno miniran.Leta 1943 so v Baški grapi divjali hudi boji med partizani in Italijani.Železniški most,ki je peljal v predor,so hoteli partizani minirati in s tem onemogočiti prihod Nemcev z bohinjske strani.
Dolali so načrt,kako bi vrgli most v zrak.Pri delu so pomagali tudi Italijani,ki so sovražili fašizem,ki so potem skupaj s partizani pobegnili v goro.
Partizani so ponoči neopazno prišli k mostu in podtaknili eksploziv pod tračnice.Na Piglnu sta ostala dva borca,da bi poročala o uspehu akcije.Bil je strašen pogled na uničen most.Za nekaj časa je bil promet na tem delu proge ustavljen. O eksploziji so bili obveščeni tudi prebivalci hiše,v kateri stanujem zdaj jaz.Iz hiše se ni smel nihče umakniti,da Italijani ne bi posumili,da se kaj pripravlja. Po eksploziji so takoj prihiteli Italijani.Spraševali so ljudi,če so videli partizane.Opravili so preiskave po hišah.Sledu niso našli.Kmalu potem je kapitulirala Italija.

Robert Dakskobler,VII.raz.

Bilo je leta 1942.Na Obloškem vrhu se je pojavila skupina partizanov.Bilo jih je sedem.Hrano so dobivali iz Znojil, Ruta in Oblok.Nekega jesenskega dne so to skupino napadli Italijani.Vsi so lahko pobegnili,le eden ni mogel,ker je bil ranjen v nogo.Rajši se je ustrelil,kot da bi prišel v roke Italijanom.Ko so ti prišli do partizanske postojanke, so tam dobili mrtvega partizana.Da bi naše ljudi prestrašili,so mu odrezali glavo in jo nosili na kolu skozi Obloke in Hudajužno.

Ernesta Drole,Znojile

Bilo je že čez polnoč,ko smo nenadoma začuli nočno streljanje.Skočili smo iz postelj in odšli v velbano klet,misleč,da smo tam najbolj varni.Streljanje dolgo ni prenehalo. Proti jutru je prav blizu naše hiše silovito treščilo,da se je stresla hiša in tla pod nami.
Ko se je zdanilo in je bilo najhujše že mimo,je prišel oče in povedal,da so minirali železniški most.Po maminem pripovedovanju zapisal

Ivan Požin,VI.a

Kal je majhna vas,šteje le 13.hiš.Nad vasjo so italijanski financarji naredili kasarno.Imeli so tudi bunkerje.Ti so jim služili ponoči,ker so se bali partizanov.Partizani so več krat sklenili kasarno napasti in jo porušiti.Ker pa je bila tako blizu vasi tega niso storili.Vedeli so,da bi se fašisti maščevali tako,da bi požgali vas.Kasarna je ostala.Njeno opeko so uporabili,ko so gradili novo šolo v Stržišču.

Lučko Torkar,Stržišče

Bilo je mrzlega januarskega dne.Zemljo je pokrivala debela snežna odeja.V hiši se je zbralo šest partizanov.Stara mama jim je postregla s domačim kruhom in žganjem.Na stražo pred hišo so postavili mladega fanta.Nenadoma je počilo.Hiši se je približala četa Nemcev.Eden izmed partizanov je skočil v hlev in se pokril z velikim sodom,drugi so je skril v gozd, stražo pa je na vrtu padela krogla.Tri partizane so odpeljali do Zgaga,jih čez noč zaprli v hlev in jih drugo jutro v bližnji grapi ustrelili.Po mamnem pripovedovanju napisala

Andrejka Frelih,IV.raz.

24.marca 1945 so se v starih utrdbah na Poreznu utaborili partizani.Nenadoma jih je prodramilo pokanje pušk in žvigganje krogel.Bili so obdani.Od vseh strani so jih obkolili Nemci.Ni se bilo mogoče braniti.Le nekaj se jih je rešilo. Okoli 4oo partizanov je bilo ranjenih,ubitih ali ujetih. Njim v spomin so vrh Porezna postavili spomenik.Tako je pripovedovala mama

Martini Frelih,II.raz.

Leta 1945 so ponoči prišli k nam partizani.Dali smo jim jesti.Pri nas so se odpočili,nato so nadaljevali pot k Majdelcu. Navsezgodaj je njihov vodič prišel k Robarju. Nemci so hišo obkolili.Vodiča so ubili.Zjutraj so ga možje,med njimi tudi ata,odnesli v Podbrdo,da bi ga pokopali. Tu so jih dobili Nemci in jih zaslišali.Pretepali so jih brez usmiljenja.Tri dni so jih imeli zaprte v kasarni,nato pa so jih gnali v Nemčijo.Tam so jih mučili.Ko je zasijala svoboda,se je ata vrnil.Bil je izmučen in je zelo shujšal. V vojni so morali naši ljudje mnogo trpeti.Sedaj smo lahko srečni,ker živimo v miru.Po očetovem pripovedovanju zapisal

Zoran Valentinčič,IV,raz.

Moj kraj danes

P O D B R D O

Podbrdo je večja vas.Tu je tudi popolna osnovna šola.Ta šola ima igrišče,ki je zelo blizu železniškega predora.Iz njega se ves čas kadi in razumljivo je,da na igrišču ni niti ene travne bilke več.Zelo lepo bi bilo,če bi uredili lepo travnato igrišče,seveda daleč od predora.
Tudi s cesto ni vse v najlepšem redu.Praši se,čeprav je skozi vso vas asfaltirana.Ti kraji so zelo lepi in škoda bi bilo, da bi zaradi grde makadamske ceste ostali skoraj neprehodni.
V bližnji prihodnosti bodo,upajmo,zgradili lepo asfaltirano cesto skozi vso Baško grapo.
V Podbrdu je tudi rezervar za vodo,za večji del vasi.Vendar poleti skoraj zmerom zmanjkuje vode.Rezervar je namreč premajhen.Še pozimi je zmanjkalo vode,čeprav cevi niso bile zamrznjene.Morali bi imeti dovolj velik zbiralnik za vso vas in upajmo,da ga bomo imeli.
Sliši se,da bodo v Podbrdu gradili vrtec.To je zelo prav,kajti veliko mater je zaposlenih v tovarni volnenih izdelkov v Podbrdu.Verjetno bodo gradili tudi novo samopostrežno trgovino. To bo prispevalo k boljši preskrbi prebivalstva.
Vendar so v Podbrdu kar tri gostilne.Morda niso vse potrebne.

Ljubo Petković,VI.a

Doma sem v Podbrdu.Naša vas leži v Baški grapi.Spomladi bodo gradili vrtec.Upamo,da bodo kmalu asfaltirali cesto.Imamo tekstilno tovarno.V gradnji je predilnica.Podbrdo se stiska v ozki dolini med hribi.Iz Podbrda pelje železnica skozi 6 km dolg predor v Bohinjsko Bistrico.V vasi so trije stanovanjski bloki.Eden izmed njih je zelo star.Po Baški grapi teče reka Bača.Ima več manjših pritokov.Čeprav nisem domačinka,sem se že navadila in mi je kar všeč.

Karmen Zupan,III.

R U T

Doma sem v Rutu.Vas je pod Rodico.Mama in očka,bratec in jaz stanujemo v šoli.Tako imam jaz najbližje v šolo.
Letos poleti je vas dobila novo električno napeljavo.Očka je takoj kupil televizor.Sedaj gledamo televizijo vsak dan.
Večkrat pridejo tudi ljudje iz vasi.Mama se jezi,ko jaz pripeljem preveč prijateljev in ne more kuhati.
Letos so tudi napravili novo cesto skoraj do vasi.Sedaj pride vsak dan v vas kakšen avto.V vasi imamo tudi trgovino in gostilno.

Aleš Golja,II.

Prebivalci Ruta im Granta so še danes kmetje, žive od poljedelstva in živinoreje. Blizu vasi so njive, na njih pridelujejo krompir, žito in mnogo zelenjave za prašiče.
Okoli vasi je tudi veliko pašnikov, senožeti in travnikov. Ti nam dajejo krmo za živino. Kmetje lahko redijo veliko goveda.
Po hribih okoli vasi je mnogo gozdov. V njih dobijo kmetje les za kurjavo in za prodajo. Po vojni leta 1945 smo že imeli v vasi tr trgovino in gostilno. Šola je bila v Rutu že pred vojno. Bila je v privatni hiši. Nova šola je bila zgrajena pred letom 1934. Med vojno je pogorela. Obnovljena je bila spet leta 1948.
Leta 1951 so zgradili vaščani Ruta im Granta majhno elektrarno, ki je nekaj let zadoščala potrebam vaščanov. Zadnja leta pa je bilo vedno več električnih motorjev in elektrarna ni več zmogla vsega. Lani je podjetje "Elektro" Gorica, dolovna enota Tolmin, s pomočjo vaščanov Ruta in Granta, zgradilo daljnovod iz Stržišča. Letos pa so še v vasi zamenjali staro napeljavo, tako da imamo sedaj zelo dobro razsvetljavo. Ljudje so zadovoljni, ker lahko poslušajo radio, gledajo televizijo in opravljajo mnoga dela s stroji, ki jih poganja elektrika.
V tem letu nam je občina Tolmin zgradila še ostali del ceste, po kateri pridemo z avtomobilom lahko do vasi.
Naša vas ni več tako osamljena, kot je bila prejšnja leta, saj skoraj vsak dan pridejo k nam tuji ljudje in občudujejo lepe kraje pod strmimi gorami.
Po vojni si je mnogo prebivalcev Ruta im Granta poiskalo zaslužek in kruh v dolini. Mnogi delajo v železarni na Jesenicah, v tekstilni tovarni v Podbrdu, pri železnici.

Ivan Kemperle, IV.

Z N O J I L E

Živi v Znojilah. Ljudi v vasi je vedno manj. Pri nas kmetijstvo ne daje dovolj dohodka, da bi se ljudje preživljali. Zato morajo odhajati za delom drugam. Nekateri se selijo v mesta. Le starčki ostajajo doma. V naši vasi pridelajo največ krompirja, dohodek imajo tudi od lesa. Nihče v vasi nima veliko živine. Če bo šlo tako naprej, bodo [illegible] travniki porasli z gozdom, na Znojile pa bo ostal sam spo[illegible]

Irena Kusterle, IV.

S T R Ž I Š Č E

Stržišče je vas, ki leži visoko v hribu pod Črno prstjo. Mnogi prebivalci so zapustili svoje domove in si poiskali delo drugod. V Stržišču je zelo težko obdelovati polja, ker so zelo kamnita in strma. V vasi so ostali le še starčki in tisti, ki niso sposobni, da bi šli v tujino. V Stržišču imamo tudi novo šolo. Učencev pa je zelo ma[illegible]

Srečko Grohar, III.

H U D A J U Ž N A

Moj domači kraj se imenuje Hudajužna.V vasi je le majhna trgovina in železniška postaja.Mimo teče rečica Bača,ki izvira pod Slatnikom.Tu je tudi šola.Vas šteje 43 hiš,ki so razmreseme ob Bači.Tu je le malo ravnine.Na vsakem ravnem prostoru je njiva. Veliko ljudi hodi na delo drugam,le malo pase ukvarja z živinorejo im poljedelstvom.

Darko Flander,IV.

K U K

Živim v Kuku.Vas je oddaljena od glavne ceste 15 minut.Šteje samo 14 hiš.Od tu se zelo lepo vidi na Črno prst.
Naš kraj se je po osvoboditvi precej razvil.Pred vojno so ljudje živeli samo od kmetijstva,a še to zelo skromno.Danes pa večina ljudi hodi na delo.Delajo v raznih tovarnah.Moški so zaposleni v železarni na Jesenicah,v cementarni Anhovo,v tovarni pohištva v Klavžah,pri železnici.Zaposlene so tudi naše matere im starejše sestre.Večina od njih v tekstilni tovarni v Podbrdu.
Nekaj ljudi pa se še vedno ukvarja s kmetijstvom,zlasti z živinorejo.

Darko Torkar,IV.

G R A H O V O O B B A Č I

Moj domači kraj je vas Grahovo,ki ima 75 hiš im šteje približno 28o prebivalcev.Vas je stisnjena v strmi breg pod Kotlom.
Skozi vas je speljana cesta im pod vasjo pelje železnica,ki nas povezuje s svetom.Pod ~~samo~~ vasjo teče Bača,v kateri se poletu kopamo.
Vas Grahovo ima krajevni urad,pošto,trgovino,šolo,cerkev,gostilno im železniško postajo.
Nekateri prebivalci se ukvarjajo s kmetijstvom,veliko je zaposlenih v tekstilni tovarni v Podbrdu im pri železnici.
Meni je domači kraj najljubši zato,ker sem tu doma.

Dragica Cvek,III.

K O R I T N I C A

V mojem rojstnem kraju na Koritnici v Baški grapi so ljudje pred vojno živeli zelo skromno.V bližini ni bilo nobene tovarne,da bi se ljudje zaposlili.Preživljali so se od kmetijstva,ki je pri nas zelo borno.Kmalu po pričetku vojne so se v naših gozdovih začeli zbirati partizani.Pridružilo se jim je mnogo mož im fantov iz naše vasi.Fašisti so strahovali vaščane,požigali hiše in mnogo ljudi odpeljali v internacijo.

Kljub strahovanju fašistov so ljudje iz našega kraja radi pomagali našim borcem,da bi bili čimprej rešeni tujcev.
Po vojni se je pri nas življenje zelo izboljšalo.Mnogi so se zaposlili in obnovili svoje domove.Največ ljudi je zaposlenih pri železnici in v tovarni"Bača"v Podbrdu,ki je bila zgrajena po vojni.V vasi imamo trgovino,žago in mlin.Imamo pa tudi nov vodovod,katerega so vaščani sami napeljali.
V bodoče nameravajo asfaltirati glavno cesto,ki pelje skozi Baško grapo.Blizu vasi pelje tudi železnica.Želim,da bi jo modernizirali,da bi vožnja po njej bila hitrejša in udobnejša. Naši kmetje si bodo nabavili stroje,da bodo lažje im bolje obdelovali zemljo.
Mi pionirji pa se bomo pridno učili,da bomo zrasli v marljive in delavne ljudi.

Marjetka Zefran,IV.raz.

O T O V A R N I "B A Č A"

V Podbrdu imamo tovarno volnenih izdelkov.V tovarni je zaposlenо nekaj nad tristo delavcev.Na delo se vozijo z avtobusom iz vse Baške grape.Nekateri delavci delajo celo v treh izmenah.Tovarna ima več obratov:pripravljalnico,tkalnico,izšivalnico,suho in mokro apreturo.Dograjena je tudi nova stavba za predilnico,kjer že postavljajo nove stroje.Ko bo predilnica stekla,bodo v tovarni rabili še več delavcev.
Moji starši tudi delajo v tovarni.Oče je vratar,mama pa delavka v pripravljalnici.

Cenčič Branko,II.raz.

Povabilu naše pionirske organizacije se je odzval tov.Janez Smrekar,direktor TVI"Bača".Obiskal nas je 10.decembra.
Najprej nam je pripovedoval o razvoju tovarne,nato pa nam je opisal načrte,ki jih imajo za prihodnost.
Tovarna se je razvila približno pred 15.leti na mestu,kjer so stale italijanske kasarne.V začetku ni bila posebno pomembna, saj je zaposlovala le malo delavcev iz bližnje okolice,šele nato so vanjej začeli iskati zaslužka tudi prebivalci drugih krajev.V začetku je tovarna izdelovala grobo prejo in odeje. Trg pa je zahteval vedno kvalitetnejše blago.Takrat je imela tovarna dve možnosti na izbiro:ali preneha s proizvodnjo ali da se modernizira.Delavski svet se je odločil za modernizacijo.Iz leta v leto je šlo bolje.

Lani in letos so kupili nove stroje in zgradili predilnico.Novi stroji so za tovarno velikega pomena,kajti proizvodnja je večja,izdelki pa dosegajo višjo kvaliteto. V bodoče nameravajo urediti novo pripravljalnico.Kupili bodo najnovejše stroje,ki bodo prihranili mnogo dela. Izdelki bodo še kvalitetnejši,delalo pa bo manj delavcev.Da bodo zaposlili delavce,ki bodo prenehali delati v pripravljalnici,bodo kupili še pet strojev za predilnico.V Tolminu nameravajo zgraditi novo predilnico,predilnico v Podbrdu pa spremeniti v pletilnico "jersey"pletenin.
Na koncu je tovariš direktor spregovoril še o tovarniških kadrih.Potrebovali bodo veliko mladih strokovnjakov, ne samo na področju tekstilne industrije,ampak tudi kemike, strojnike itd.V bodoče bo tovarna zaposlje vala predvsem strokovne delvce.
Zatem smo prišli na vrsto mi.Najprej smo tovariša direktorja vprašali,kaj meni o obdarovanju otrok za novo leto. Vprašali smo ga,kaj meni,kako se počutijo otroci,ki niso deležni obdaritve,ker njegovi starši ne delajo v tovarni. To so predvsem kmečki otroci.Odgovoril nam je tako:"Povsod so razlike med boljšimi in slabšimi.Tudi v šoli se slabši razlikujejo od boljših.Tako so tudi za dedka Mraza nekateri otroci bolj obdarjeni,drugi manj."S tem odgovorom pa se mi učenci ne strinjamo.Res,da so razlike med boljšimi in slabšimi in to tudi v šoli.Koliko pa je takih otrok,ki so pridni doma in v šoli,pa jih dedek Mraz vseeno ne obdari enako kot druge.Kaj naj potem stori tak otrok v družbi,ko se vsi hvalijo,koliko jim je prinesel dedek Mraz?Tiho je,saj ne more razumeti,zakaj njega dedek Mraz ni obdaril,pa čeprav je ravno tako ,ali pa še bolj priden kot tisti,ki se kar ne more prehvaliti s svojimi darili.
Nato pa smo tovariša direktorja vprašali,kako je s štipendiranjem in kakšni so pogoji zanje.Povedal je,da ima tovarna tudi v bodoče namen štipendirati,štipendije pa bodo dobili predvsem tisti učenci,ki bodo zelo uspešno končali osnovno šolo.Izkušnje s slabimi učenci so primorale organe tovarne, da bodo pri podeljevanju štipendij v bodoče bolj pozorni. Govorili smo tudi o kulturnem življenju v Podbrdu,predvsem o prostoru,kjer naj bi se to kulturno življenje odvijalo. Ob zaključku izredno zanimivega razgovora smo tovariša direktorja vprašali,če bi člani šolskega športnega društva lahko tekmovali pod znakom tovarne.Obljubil je,da je to mogoče.

Mislimo,da je razgovor s tovarišem direktorjem dosegel svoj namen,čeprav se nismo zmeraj strinjali z njim.Spoznali smo zgodovino tovarne in njene načrte za bodoče. Zavedamo se,da tovarna,ki je edina daleč naokoli,ni samo stvar delavcev,ki v njej danes že delajo,da je to naš jutrišnji delovni prostor.

Olga Humar,
Anka Beguš, VIII.raz.
Mija Frelih,

V šoli smo že mnogo slišali o delavskem samoupravljanju, le slabo pa smo si predstavljali,kako to poteka.Zato smo bili veseli vabila,ki so ga nam poslali iz tovarne"Bača". Povabili so nas,da prisostvujemo seji njihovega delavskega sveta.
Trije učenci osnovne šole smo polni pričakovanja in z veliko radovednostjo stali pred tovarniškimi vrati. Iskat nas je prišla delavka,ki nas je peljala v dvorano, kjer je bila seja.Zelo vznemirjeni smo sedli in seja se je kmalu pričela.Predlagan je bil naslednji dnevni red:

1. Pregled sklepov zadnje seje,
2. Poročilo o rezultatih poslovanja,
3. Razprava in sklepanje o pravilniku o delitvi osebnega dohodka,
4. Razno.

Snov,o kateri so razpravljali,je bila za nas kar pretežka in je nismo dobro razumeli,videli pa smo,kaj v praksi pomeni delavsko samoupravljanje.Tu ne odloča samo en človek,marveč vsi imajo enakopraven položaj,pa naj bo to direktor ali delavec v predilnici.Spoznali pa smo še nekaj,in sicer to,da samoupravljanje ni enostavna stvar. Kdor hoče upravljati,mora veliko vedeti in znati,saj je potrebno odločati o zelo pomembnih stvareh.

Sonja Berginc,VIII.raz.

Moj kraj jutri

BODOČNOST JE NAŠA...

Kako bo v naših krajih jutri, kako se bo razvijala Baška grapa, to tudi nas zanima. Zato smo bili zelo veseli obiska podpredsednika skupščine občine Tolmin tovariša Skoka. Povedal nam je nekaj svojih misli o prihodnosti naših krajev, zatem smo povedali še mi svoje.
V Baški grapi živi okoli 3ooo ljudi. Od teh jih je 8oo zaposlenih. Delajo predvsem v tovarni v Podbrdu, v Klavžah, pri železnici ter v železarni Jesenice. Predvidevamo, da bi v nekaj letih bil zaposlen vsak tretji prebivalec grape. Da bi to doseglo, je potrebno razširiti tovarno v Podbrdu, ki je daleč po domovini znana po kvalitetnem blagu. Možnosti razširitve so tudi v tovarni pohištva v Klavžah. Za razvoj teh krajev pa je potrebna tudi moderna cesta, ki bi zamenjala dosedanjo makadamsko. Z njo bi te kraje odprli svetu in bi lahko Baška grapa tudi turistično zažívela. Kmečke domačije nad grapo bi se začele ukvarjati s kmečkim turizmom, ki je zlasti razvit v sosednji Avstriji in Švici. Nova cesta pa bi bila pomembna tudi za ostalo področje občine. Zelo bi približala Zgornje Posočje glavnemu mestu republike Ljubljani.
Vzporedno s cesto pa bi se morale razvijati tudi ostale dejavnosti, kot so: obrt, gostinstvo, domači turizem.
Da bi se vse to razvijalo, je odvisno tudi od ljudi, ki tu živijo.
Ljudje v teh krajih naj bi se v bodoče ne ukvarjali več toliko s kmetijstvom, saj zlasti poljedelstvo ni donosno. Največ možnosti ima živinoreja, višje predele pa bi lahko pogozdili.
Podpredsednik je končal z mislijo, da bo izgled naše grape odvisen od ljudi, ki bodo tu živeli.
Pričeli smo postavljati vprašanja. Zanimalo nas je, ali bo v bližnji prihodnosti zgrajena telovadnica pri šoli, kaj bo z železnico, kdo naj skrbi za čistočo kraja.
Marsikaj nas je zanimalo in tovariš podpredsednik nam je odgovarjal, kolikor je bilo v njegovi moči.
Strinjamo se z njim, da nam uresničitve naših želja ne bo nihče podaril. Vse je odvisno od nas. Samo znanje in delo nam bo prineslo napredek. Čim več se bomo naučili, tem več bomo sposobni narediti za razvoj svoje grape.

Irena Požin, VII. raz
Metka Šturm, VIII. raz.

RA I BI .....

OJEM DOMAČEM KRAJU JE LEPO, KER IMAMO TOVARNO, ŽELEZNICO, SOLO IN DRUGO. ŽELEL BI, DA BI PRI NAS ŠE GRADILI NOVO CESTE, MOSTOVE IN HIŠE, DA BI NAŠA VAS POSTALA ŠE LEPŠA.

JOŽKO KODER, I.raz.

MOJ KRAJ NAJ BI POSTAL LEP KAKOR NOVA GORICA. LEPO BI BILO, ČE BI IMELI NOVO ASFALTIRANO CESTO IN VELIKO NOVIH HIŠIC TER LEP PARK.

NATAŠA LEBAN, I.raz.

MOJ KRAJ NAJ BI POSTAL LEPŠI, KOT JE BIL VČASIH, KO SO PRI NAS GOSPODARILI TUJI LJUDJE. ŽELELA BI, DA BI V VASI IMELI DOVOLJ IGRIŠČ, NA KATERIH BI SE MI OTROCI IGRALI.

BERTA TROJER, I.raz.

MOJ KRAJ JE HUDAJUŽNA. PRI NAS JE ZELO SLABA ŠOLA. ŽELIM, DA BI V MOJEM KRAJU NAREDILI NOVO IGRIŠČE IN TRGOVINO IN DA BI ASFALTIRALI CESTO.

ADRIJANA KOKOŠAR, I.raz.

MOJA ŽELJA JE, DA BI MOJ KRAJ POSTAL ZELO LEP IN ČIST. OKOLI HIŠ NAJ BI BILI VRTOVI, V NJIH LEPE ROŽE. LJUDJE NAJ BI BILI DOBRI IN NAJ BI SE IMELI RADI.

JANJA TORKAR, I.raz.

MOJ KRAJ JE LEP. ŽELIM SI PA, DA BI KMALU ASFALTIRALI CESTO, DA NE BI BILO VEČ TOLIKO PRAHU. ŽELIM SI TUDI, DA BI BLIZU SVOJEGA DOMA IMELA KAKŠNO SOŠOLKO, DA BI SE SKUPAJ IGRALI IN UČILI. TAKO BI BILO ŠE LEPŠE.

ANDREJKA DROLE, I.raz.

NEKOČ SE MI JE SANJALO, DA SMO IMELI OTROCI LEPO IGRIŠČE. IMELI SMO GUGALNICO, VRTILJAK, BAZEN S ČISTO VODO IN ŠE TOLIKO LEPIH STVARI. KO SMO SE NAJLEPŠE IGRALI, SEM SE PREBUDIL. VIDEL SEM, DA SEM LE SANJAL. ŽELIM PA SI, DA BI SE MOJE SANJE URESNIČILE.

FRANKO MAVRER, I.raz.

Želim si,da bi tudi naš kraj dobil moderno asfaltirano cesto,ki bi peljala čez Petrovo brdo v Bohinj.S tem bi povečali tudi tudi turizem v naših krajih..
Lahko bi uredili športno igrišče s plavalnim bazenom.Tako bi se pionirji lažje športno udejstvovali in bi uspešneje tekmovali na marsikaterih tekmovanjih.
Kulturni dom bi nam omogočil bogatejše kulturno življenje. Sedaj smo imeli vsaj kino dvorano,sedaj pa še te nimamo več in bi nam kulturni dom bil nujno potreben.
Turizem bi zelo pospešila tudi žičnica,ki bi peljala na Slatnik,kjer so čudovita in še ne izkoriščena smučišča.
Modernizacije je zelo potrebna železnica,saj se danes vozimo še prav tako,če ne še slabše,kot so se vozili po njeni otvoritvi leta 1906.
Primanjkuje nam tudi sodobnih trgovin.
Če bi naš kraj imel le polovico naštetih stvari,bi čisto drugače izgledal.

Rajko Pajntar,VIIb

Vasi Rut in Grant sta se zelo spremenili.Doma je ostalo le malo mladih ljudi,saj vsak hoče,da bi živel čim lepše in boljše življenje.Mnoge kmetije so se že bolj ali manj izpraznile.Tu se otroci lahko šolajo le do četrtega razreda, zato sedaj že učenci zapuščajo domove.Domov se vračajo le ob sobotah.Sedaj je svet že toliko napredoval,da bodo tudi tisti,ki so ostali na kmetijah boljše živeli,saj jim bodo pomagali stroji.
Možno pa je,da čez nekaj let sploh ne bo več ljudi v Rutu in Grantu.Čez par desetletij bodo naši nasledniki lahko videli le še ostanke današnjih domov.
Upam,in z mano vsi Rutarji ter Grantarji,da se to ne bo uresničilo.

Tatjana Ferjanc,IV.raz.

Doma sem iz Kuka.Moj dom stoji na samoti,na levem bregu potoka.Po vojni se je v našem kraju mnogo spremenilo.Jaz menim,da se bo ta kraj čez nekaj let še bolj spremenil.
Ljudje govorijo,da bodo po Baški grapi širili in asfaltirali cesto,Po železnici bo verjetno vozil motorni vlak.Ali bo res tako?Če se ljudje ne bodo izseljevali,se bo to morda uresničilo.Želim,da bi postala moja vas veliko naselje.Da bi vsaka hiša imela avtomobil,televizor,itd.Morda bodo tudi v Stržišče in Znojile razširili cesto,da bo lahko peljal avtobus ljudi

z dela in iz šole.Na Črno prst bi morali speljati žičnico,kar bi privabljalo številne turiste,ki bi uživali nad lepoto mojega domačega kraja.

Jožica Kaltnekar,IV.raz.

Pripis uredništva:

Prvo številko letošnjega Šolarčka smo uredili pod geslom "Moj kraj včeraj,danes in jutri."Skušali smo zbrati kar največ podatkov o naših krajih.Prispevkov je bilo res veliko,celo preveč in vseh nismo mogli objaviti.Izbrali smo najzanimivejše.
Vsem učencem in tovarišem razrednikom se za sodelovanje najlepše zahvaljujemo.
Posebno se zahvaljujemo tudi tovarišu Skoku,podpredsedniku skupščine občine Tolmin in tovarišu Smrekarju,direktorju TVI"Bača",ki sta nas obiskala in nam povedala mnogo zanimivega.

Uredniški odbor: Beguš Alma,
Berginc Sonja,
Kos Milojka,
Torkar Silva.

Cena posameznemu izvodu: -Ndin